

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐገስ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሰ ይርጋ

በላቸው አንሺሶ

አመልካች፡- የትምህርት መሣሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት - ነገረ ፈጅ አቶ ጌታሁን ተስፋዬ ቀረቡ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ ንግሥት ለጥይብሉ - ጠበቃ አቶ አበራ ታደሰ ቀረቡ።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሠጥተናል።

ፍ ር ድ

የክርክሩ ምክንያት የሥራ ክርክር ጉዳይ ሆኖ ተጠሪ ለፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ባቀረበችው ክስ ያለአግባብ የሥራ ውል የተቋረጠ በመሆኑ ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሎ ወደ ሥራ እንድመለስ አሊያም ተገቢ ክፍያዎች ተከፍሎ እንድሰናበት ይወሰንልኝ የሚል ነው።

አመልካች ከሳሽ የሥራ መሪ እንጅ ሠራተኛ አይደለችም በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያና የፍሬ ነገር ክርክር በማቅረብ መልስ በመስጠት ተከራክሯል።

ግራ ቀኙን ያከራከረው የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሥራ ውል የተቋረጠው ከሕግ ወጪ ነው ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሎአት ወደ ሥራ ትመለስ ሲል ወስኗል። በዚህ ውሳኔ ላይ ይግባኝ የቀረበለት ከፍተኛ ፍ/ቤትም ውሳኔውን በማጽናቱ የቀረበ የሰበር አቤቱታ ነው።

አመልካች ጥር 20 ቀን 2001 ዓ.ም ጽፎ ያቀረበውን ቅሬታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን የግራ ቀኙን የጽሑፍ ክርክር ሰምተናል። ጉዳዩ በሰበር ሰሚ ችሎት እንዲታይ የቀረበው ተጠሪ የሥራ መሪ ናቸው ወይንስ አይደሉም? የሚለውን ነጥብ ለመመርመር በመሆኑ ይህንኑ ከግራ ቀኙ ክርክርና ከሕግ ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምረናል።

ከግራ ቀኙ ወገኖች ክርክር መረዳት የተቻለው ተጠሪ የድርጅቱ የሀገር ውስጥ ዕቃ ግዥ ዋና ክፍል ኃላፊ በመሆን እንዲሁም በተጨማሪነት የውጪ ሀገር ዕቃ ግዥ ዋና ክፍልና የሽያጭ ዋና ክፍልን የሚያካትተውን የንግድ መምሪያ ኃላፊነትን ደርበው ይሠሩ የነበረ መሆኑን ነው። ተጠሪ በእነዚህ መደቦች በኃላፊነት ስለመሥራታቸው አልተካደም። የሥራ መደቡ ዋና ተግባራት ምንድናቸው የሚለው ከተጠሪ የሥራ መዘርዘር /job description/ ሲታይ በአጠቃላይ በድርጅቱ መመሪያ መሠረት ማስተባበር፣ መምራት፣ ማደራጀት እና መቆጣጠር እንዲሁም ዕቅድና በጀት ዝግጅት ላይ መሳተፍ እንደሆነ የተመለከተ ሲሆን በድርጅቱ ኅብረት ስምምነት አንቀጽ 3 ንዑስ ቁጥር 3.3 እንደተመለከተው ስምምነቱ የዋና ክፍሎችንና የማምረቻ ኃላፊዎችን እንደማይጨምር በግልጽ ተመልክቷል። ተጠሪም ከሌሎች ሠራተኞች በተለየ ሁኔታ ከፍተኛ የድርጅቱ ኃላፊነት የተሠጠች መሆኑን መገንዘብ ይቻላል። ከዚህ አንጻር ተጠሪ ሥራን የማቀድ፣ የመምራት፣ የመቆጣጠር፣ የማደራጀትና የማስተባበር ተግባራትን የሚያከናውኑ መሆኑን ከክርክሩም ሆነ ከቀረቡ ሰነዶች መረዳት ተችሏል። ስለዚህ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 3 በአዋጅ ቁጥር 494/98 አንቀጽ 2 እንደተሻሻለው ተጠሪ ከሥራ ተግባራቸው አንጻር የሥራ መሪ እንጅ ሠራተኛ አይደሉም። በአዋጁ ለሥራ መሪ የተሠጠው ትርጉም “የሥራ መሪ የሚባለው በሕግ ወይም እንደ ድርጅቱ የሥራ ፀባይ በአሠሪው በተሠጠው ውክልና ሥልጣን

መሠረት የሥራ አመራር ፖሊሲዎችን የማውጣትና የማስፈጸም ከዚህ በተጨማሪ ወይም እነዚህን ሳይጨምር ሠራተኛን መቅጠር ማዛወር የማገድ የማሰናበት የመመደብ ወይም የሥነ ሥርዓት እርምጃ የመውሰድ ተግባሮችን የሚያከናውንና የሚወስን ግለሰብ ነው ይላል።” ከዚህ አንጻር የተጠሪ የሥራ ተግባር በፍሬ ነገር ረገድ የተረጋገጠው የድርጅቱን ዋና ክፍል ሥራ በኃላፊነት መምራት፣ ማደራጀት መቆጣጠርና ማስተባበር ከመሆኑ አንጻር በሕጉ ትርጉም ከተሠጠው የሥራ ዘርፍ የሚመደቡ በመሆናቸው የሥራ መሪ ናቸው እንጂ፤ ሠራተኛ አይደሉም። የመንግስት የልማት ድርጅቶች የቦርድም፣ የማናጅመንት አባላት ክፍያ አፈፃፀም መመሪያ እንደ አይጨምርም በማለት ከተጠሪ የቀረበውን ክርክር በተመለከተ መመሪያው ለቦርድና ማናጅመንት አባላት ሊከፈል የሚገባውን ክፍያ አስመልክቶ የወጣ የአፈፃፀም መመሪያ እንጂ ለተያዘው ጉዳይ ተፈፃሚ ስለማይሆን ክርክሩ አግባብነት የሌለው ነው። በአጠቃላይ ከላይ በተጠቀሱ ምክንያቶች እና በሰበር መ/ቁጥር 40055 በተመሳሳይ ጉዳይ ትርጉም የተሠጠበት በመሆኑ ተጠሪ የሥራ መሪ እንጂ ሠራተኛ ባለመሆናቸው ጉዳያቸው በሥራ ክርክር ችሎት ክስ ለማቅረብም ሆነ ክርክር ለማካሄድና ዳኝነት ለማግኘት የሚችሉበት የሕግ አግባብ ስለሌለ የመጀመሪያ ደረጃ እና ከፍተኛ ፍ/ቤቶች የሠጡት ውሳኔ በሕግ ረገድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ውሳኔ ነው ብለናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 13197 በ18/12/2000 ዓ.ም እንዲሁም ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 73934 በ18/5/2000 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሠጡት ውሳኔዎች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ 348/1/ መሠረት ተሽሯል። ይፃፍ።
2. ተጠሪ የሥራ መሪ በመሆናቸው ጉዳያቸው በሌላ ሕግ ከሚታይ በቀር በሥራ ክርክር ችሎት ሊታይ አይችልም ብለናል።
3. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ